

КУМАНОВСКО КУЛТУРНО ЛЕТО 2009

АСОЦИЈАЦИЈА НА АРХИТЕКТИ НА МАКЕДОНИЈА-ОГРАНОК КУМАНОВО
И ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА НА ОПШТИНА КУМАНОВО

ПОКРОВИТЕЛ ГРАДОНАЧАЛНИК И СОВЕТ НА ОПШТИНА КУМАНОВО

50 години творештво на архитект

ГЕОРГИ КОНСТАНТИНОВСКИ

СТУДЕНТСКИ ДОМ "ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ", СКОПЈЕ

ГЕОРГИ КОНСТАНТИНОВСКИ, АРХИТЕКТУРА НА ВЕРТИКАЛНО ПРОНИКНУВАЊЕ

Георги Константиновски се појави на македонската архитектонска сцена во периодот кога започнува процесот на ревизија на модерната доктрина. 50-тите и 60-тите години е период на критика на модерната од различни аспекти, европската сцена преку структурализмот и постструктурализмот, американската сцена преку новата монументалност.

Георги Константиновски го започнува своето творештво воведувајќи ги новите теми во дотогаш схематичната пракса на модерната архитектура и на тој начин локалната сцена ја промовира во мрежата на новиот архитектонски дискурс. Неговото творештво го обележува последвојтресната реконструкција на Скопје, но на еден паралелен авторски начин со архитектонски дела кои стануваат референтни точки во новиот архитектонски израз. Во неговото дело препознаваме различни состојби: состојба на радикален пресврт и состојба на стационарен тек, разработка и проширување на воспоставените теми. Нашиот преглед се однесува на препознавање на одредени теми и тенденции во неговото дело а помалку во реконструкцијата на хронолошкиот след. Одредени теми се константни во неговото дело, други се во перманентна трансформација, препознавајќи ги сакаме да ја мапираме неговата флукутирачка творечка конфигурација.

...додека ги пишувам овие редови се присекавам на текстовите на белградскиот професор р. радовиќ: во моментите кога реалната и привидна криза како на епохата, така и на архитектурата, секогаш за среќа се наоѓаат луѓе и објекти кои со едноставен гест го откриваат правецот и суштината. А таа денес е во творечка врска со епохите и културите, на техниката и уметноста, на општественото и приватното, на куќата и урбаното, на формалното и слободното. Текст изваден од малата студија за делата на Ј. Стирлинг, но текст којшто еве конкурира и за досието на Константиновски! Во тоа досие секако треба да се задржи и куќата - пирамида во знакот на македонската интима, во чест на... (арх. ивица млаѓеновиќ, белград)

Георги Константиновски (1930) дипломирал на Архитектонскиот факултет во Скопје (1956). Магистрирал на Јелскиот универзитет на факултетот за уметност и архитектура во САД под менторство на Пол Рудолф и Серге Чермаев (1964-65). Работел во бирото на арх. Јо Минг Пеј во Њујорк, САД (1965). Бил декан на Архитектонскиот факултет (1987-88). Од 1989 е член на Архитектонската академија при Сојузот на архитектите на Македонија. Во својата професионална кариера одржал повеќе предавања за македонската современа архитектура дома и надвор (1986-2003). Се јавува како автор на повеќе публикации (1987-2004), меѓу кои и на книгата: Градителите во Македонија XVIII-XX век, прв и втор дел, „Табернакул“, Скопје. Изработил над 400 проекти и студии, од кои позначајни се:

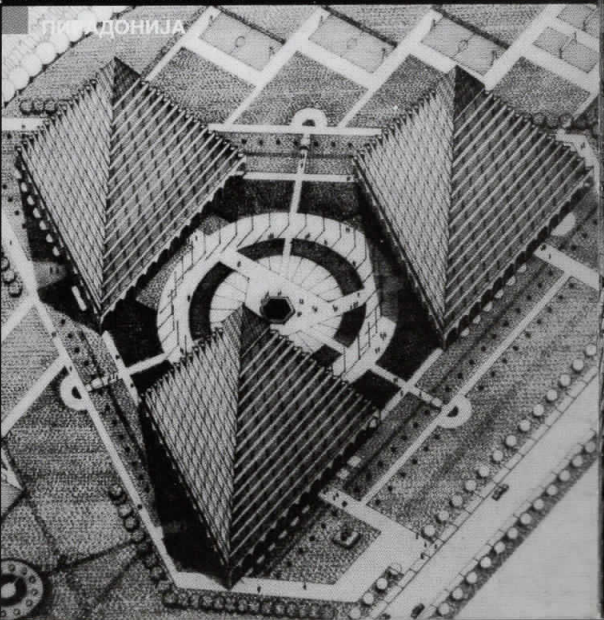
- а) Проекти (1956-04)
 - Архивот на град Скопје на бул. „Партизански одреди“ (1966),
 - Студентскиот дом „Гоце Делчев“ во Скопје (1969),
 - Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија „ИЗИИС“ во Скопје (1978),
 - Спомен домот на Разловечкото востание во с. Разловици, Делчевско (1979),
 - Палатата „Унија“ на ул. „Иво Рибар Лола“, Скопје (1993),
 - Палатата „Кузман“ на ул. „Иво Рибар Лола“, Скопје (1994),
 - Меморијалниот центар „АСНОМ“ во Пелинце (2004)
- б) Студии (1986-03)
 - Пиранса, Пирастела и Пирадонија: студии за живеење во високи станбени структури,
 - студии за ниски станбени структури и за атриумски куќи

Учествувал на повеќе анонимни конкурси на кои ги освоил првите награди за:

- Студентскиот дом „Гоце Делчев“ во Скопје (1969),
- Градското собрание на Скопје (1977),
- Соборната православна црква во Струмица (1993),
- Меморијалниот центар „АСНОМ“ во Пелинце (2004)

Добитник е на повеќе награди, меѓу кои позначајни се:

- Борбината плакета за Архивот на Скопје (1969),
- „11 Октомври“ националната награда за Архивот на Скопје (1969),
- Борбината плакета за студентскиот дом „Гоце Делчев“ во Скопје (1972),
- Борбината плакета за Спомен домот на Разловечкото востание во Разловци (1981),
- Големата награда на БИМАС за Спомен домот на Разловечкото востание во Разловци (1981),
- Големата награда на БИМАС за палатата „Унија“ во Скопје (1995),
- Наградата „Андреја Дамјанов“ за животно дело (1999),
- Наградата на БИМАС за Меморијалниот музеј „АСНОМ“ во Пелинце (2004)

расчленување и сложување: Спротивно на функционалистичката пракса на формата како израз на функцијата, Георги Константиновски следи друга просторна и програмска стратегија. Формата е производ на елементарни формални и програмски единици. Серија прецизни формални и програмски секвенци водат кон асамблирање на формата.
 Референци: Историски архив на Скопје, 1966; Студентски дом „Гоце Делчев“, Скопје, 1969

обединување и фрагментирање: Архитектонското дело е производ на фрагментирање/диференцирање на една унитарна форма. Архитектурата како процесирање на архетиповите.
 Референци: Спомен дом на Разловечкото востание, Разловци, 1979; Струмичко-Повардарска епархија во Велес, 1983

централност и аксијалност: Спротивно на еден хомоген изотропен простор кој нема структура, Георги Константиновски ја користи композиционата стратегија на централност и аксијалност. Асамблирањето на дискретните елементи настанува долж аксијалите. Центрите се положби околу кои се генерира формата, циркулацијата, материјалот и светлината. Централноста е фундаментален концепт, дефиниран не само како точка туку како подрачје, празнина кој во однос на целата организација креира фокусно јадро со најмалку една аксијала.
 Референци: Историски архив на Скопје, 1966; Студентски дом „Гоце Делчев“, Скопје, 1969; Институт за земјотресно инженерство и инжињерска сеизмологија, Скопје, 1978.

ТОПКА ПЕНЗИОНЕРИ ВО КАТЛАНОВСКА БАЊА

ИЗИИС, СКОПЈЕ

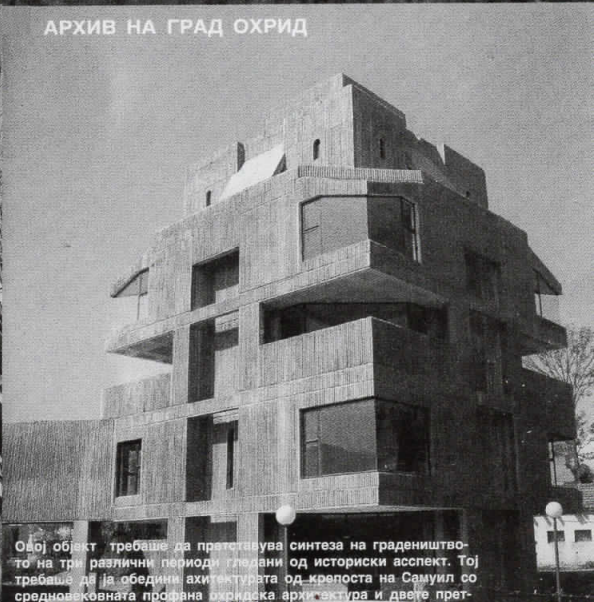
Оваа последна реализација на авторот Константиновски, го доведува во редот на афирмираните југословенски архитекти, кои ги даваат своите најуспешни дела... Константиновски широко ги размавнува своите креативни можности. Објектот целосно е вклопен во специфичниот ридест амбиент.
 (арх. томо писевски, скопје)

Зградата на овој Институт мораше да го задржи неприкосновениот мир и со својата снага на монументалност да ги прикове на послушност "боговите на подземјето"... Аголниите решенија од објектот, сосема сигурно тврдам, можат да ги реализираат само исклучително образовани личности од подрачјето на архитектонското творештво.
 (арх. ивица млагеновиќ, белград)

АРХИВ НА ГРАД ШТИП

АРХИВ НА ГРАД ОХРИД

Објектот на градскиот архив во Штип ја симболизира не само една точка на еден рид во срцето на градот. Тој со својата симболичност става на еден симболичен и експресионистички начин да ја прикаже сликата на масното население за својата дата на Македонија. Во напредното обликување претставени се

Овој објект требаше да претставува синтеза на градеништвото на три различни периоди гледани од историски аспект. Тој требаше да ја обедини архитектурата од крепоста на Самуил со средновековната профана охридска архитектура и двете прет-

материјал и текстура: Архитектурата е конкретна материјална репрезентација, производ на една тектонска и материјална пракса. Константиновски тежнее кон „безвремен архаизам“ на архитектурата сведена на маса и празнина.
 Референци: Историски архив на Скопје, 1966; Студентски дом „Гоце Делчев“, Скопје, 1969

позиција и локација: Архитектурата како уметничка волја (kunstwollen), која не се надоврзува на контекстот туку го гради контекстот.

Референци: Дом за одмор и рекреација на пензионери, Катлановска Бања, 1967; Историски архив на Скопје, 1966; Студентски дом „Гоце Делчев“, Скопје, 1969; студии Пиранса 1986, Пирастела, 1990, Пирадонија, 1992

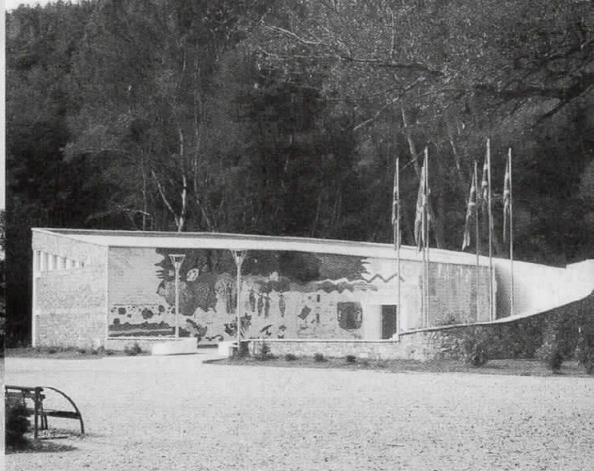
традиција и иновација: Архитектурата на Константиновски едновременно се однесува и кон обновата на историската основа но и кон нејзиното иновирање. Константиновски се надврзува на критичкото редефинирање на модерниот израз во делата на Ф. Џонсон, Л. Кан, Ј. М. Пеи, П. Рудолф. Во неговите дела се прекршува историската референтност и иновативноста.
 Референци: Меморијален музеј АСНОМ, 2004; Историски архив на Скопје, 1966; : Спомен дом на Разловечкото востание, Разловци, 1979

КУКА САЈКОВИ, СКОПЈЕ

Овој објект го поврзување на геометриското и динамичното движење како то со динамично алтерирање на нивните цезури. Во целата експресионистичка композиција ритмичките варијации на полините и рамните површини, како и во раскошната градиција во вертикалните интервали се чувствуваа оригиналните идеи на архитектот (арх. Наталија Новаковиќ)

МЕМОРИЈАЛЕН МУЗЕЈ „АСНОМ“ ВО ПЕЛИНЦЕ

Меморијалниот музеј „АСНОМ“ е составен дел на меморијално-културниот комплекс во Пелинце. Составен е од Пелинскиот центар, Пелинскиот центар за проучување на жолти и црвениот центар. Пелинскиот центар е архитектонски објект на историската советска армија (вредност 1000000000 МКД). Целниот објект е првпат изграден со цел да се создаде меморијален центар на историската македонска партизанска војска.

ПАЛАТА „УНИЈА“, СКОПЈЕ

Овој објект беше силно заграден од рудините како последица од катастрофалниот земјотрес во Скопје во 1963 година. Објектот беше спасен со изградба на независна конструкција за која стариот објект беше прицврстен за неа. Под стариот објект беше инјектиран нов темел в над него се изградил три нови катови.

ПАЛАТА КУЗМАН, СКОПЈЕ

Тој со својата архитектура го подржува уличниот карактер на овој дел од градот. Во него е вграден еркерниот елемент преку тространи стаклени приزمи кои на суптилен начин се наддаваат за 10 см на секој кат одејќи нагоре и на еден невообичаен начин создаваат структура

чувство на возвишеност

Архитектурата на Константиновски поседува амбивалентна вредност. Го следиме низ серија дијалošки теми: асамблирање и субстрахирање; аксијалност и централност; материјал и текстура; позиција и локација; традиција и иновација. Почнува како критика на модерниот дискурс, но ги допира фундаментите на архитектонското мислење и правење. Двозначноста на неговото дело не раздвојува туку надолуна. Резултатот не е во многукратноста туку во една архитектонска полност на вертикално проникнување. На тој начин различните аспекти на неговата архитектура ги разбираме како скали кон едно внатрешно усовршување кон кое Константиновски се движи.

Во еден разговор Константиновски ќе укаже дека архитектурата треба да предизвика чувство на **ВОЗВИШЕНОСТ**. На тој начин е издвоена една естетска категорија преку која можеме да го сублимираме неговото дело. Архитектурата на Константиновски стои во соодносот на убавото и возвишеното. Убавото повикува на ведрина, возвишеното повикува на занес; убавото предизвикува чувство на наслада, возвишеното чувство на чудесно. Убавото и возвишеното не се суштествено различни категории, но се разликуваат во однос на нивото на стварноста која ја претставуваат. Убавото ја подразбира надворешната, телесна убавина, возвишеното внатрешната, духовната убавина. Несомнено Константиновски тргнува од рационалната основа, од интелектуалниот предизвик, надворешната убавина, но се движи кон емоционалното, длабинското, интелектуалното. Во таа смисла архитектурата треба да ја разбереме не само како телесна туку и како интелектуална, неговите објекти не само како утилитарни туку како потсетници на една идеална стварност над нив.

СПОМЕН ДОМ НА РАЗЛОВЕЧКОТО ВОСТАНИЕ

Константиновски кој со својот досегашен опус во современата архитектура создаде авторски идентитет овој пат искри со една мала етида.. Овој пат Константиновски својата имагинација и искуство го сублимира во волумен со исклучително ликовни вредности коишто се поврзуваат со околината со едноставна елоквенција и разбирање на архитектонската традиција на поднебјето.. (арх. ранчо христов, скопје)

АРХИВ НА ГРАД СКОПЈЕ

АРХИВ НА ГРАД ШТИП

АРХИВ НА ГРАД ОХРИД

ДОМ ЗА ОДМОР И РЕКРЕАЦИЈА НА ПЕНЗИОНЕРИ ВО КАТЛАНОВСКА БАЊА

СТУДЕНТСКИ ДОМ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“, СКОПЈЕ

КУЌА НА СЕМЕЈСТВОТО САЈКОВИ, СКОПЈЕ

ИНСТИТУТ ЗА ЗЕМЈОТРЕСНО ИНЖЕНЕРСТВО И ИНЖЕНЕРСКА СЕИЗМОЛОГИЈА, СКОПЈЕ

ПАЛАТА „УНИЈА“, СКОПЈЕ

ПАЛАТА „КУЗМАН“, СКОПЈЕ

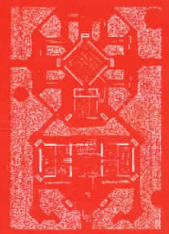
СПОМЕН ДОМ НА РАЗЛОВЕЧКОТО ВОСТАНИЕ

МЕМОРИЈАЛЕН МУЗЕЈ „АСНОМ“ ВО ПЕЛИНЦЕ

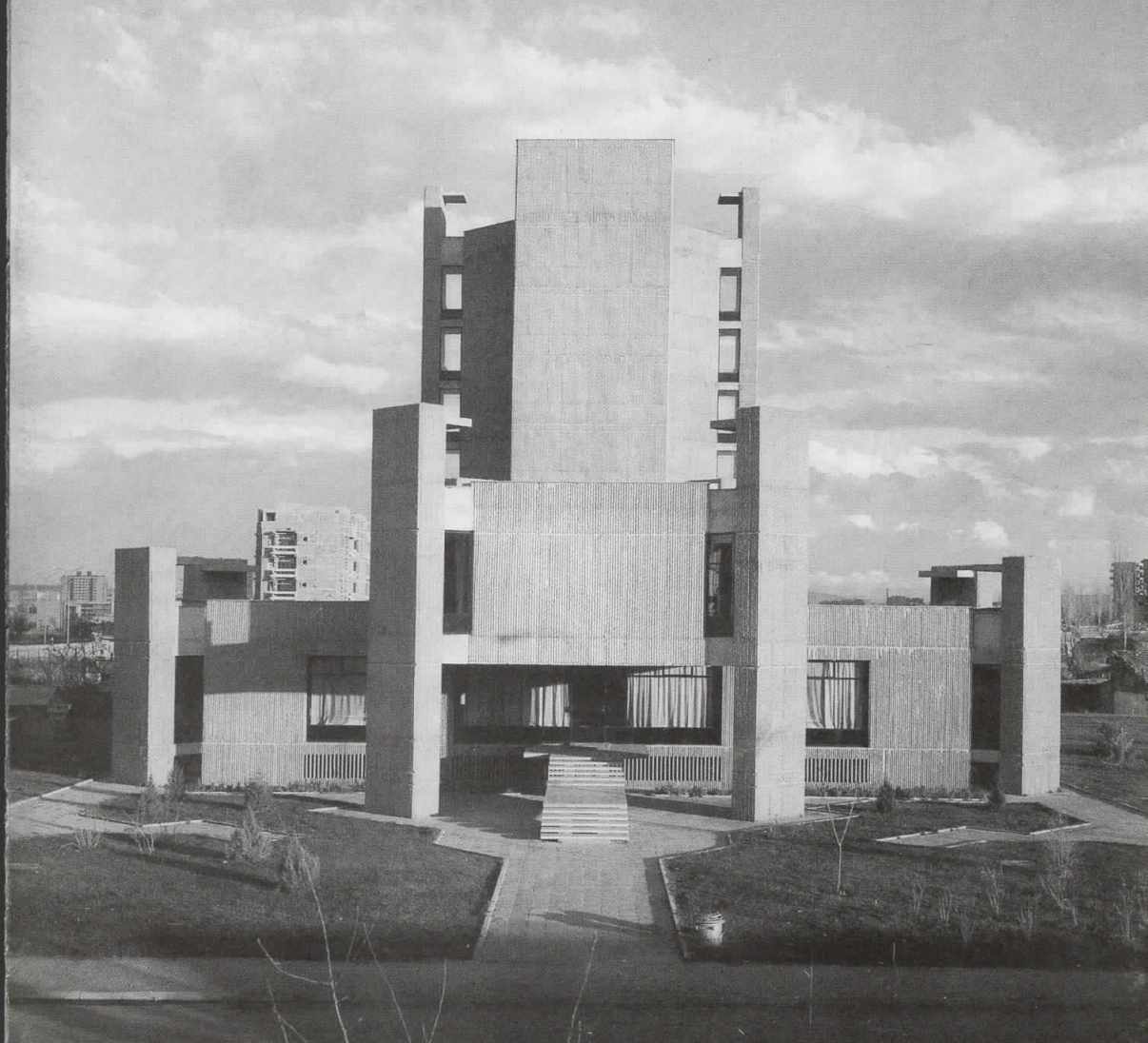
ПИРАНСА

ПИРАДОНИЈА

- 1967
- 1968
- 1969
- 1971
- 1971
- 1971
- 1978
- 1980
- 1983
- 1990
- 1992
- 2004

АРХИВ НА ГРАД СКОПЈЕ

Единствено за магистерот инж. арх. Георги Константиновски може со сигурност да се каже дека со својот се уште недоволно сфатен објект на Историскиот архив во Скопје, преку длабоко личен израз, е вистинскиот толкувач на овие нови сфаќања на нашата почва. (арх. душан крстик, нови сад)